

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์” เป็นการศึกษาเพื่อสำรวจการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์ ให้ทราบถึง ความต้องการ (Needs) ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ (Motivation) ในการเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ต พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต รวมถึง ปัญหาและอุปสรรคที่พบ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป
โดยทำการสุ่มตัวอย่างมาจำนวน 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย คือ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และประกอบกับ ข้อมูลประเภทเอกสารที่มีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์ที่ใช้อินเทอร์เน็ต

1.แบบสอบถาม (Questionnaire)

วิธีการสร้างแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยเริ่มด้วยการสำรวจเบื้องต้น โดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการสังเกตผู้เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์ที่ใช้อินเทอร์เน็ต แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามสำหรับแจกให้กับกลุ่มประชากร

การใช้แบบสอบถามเป็นการสำรวจลักษณะเชิงประชากร และข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต ประกอบด้วย

- คำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นทางประชากร ได้แก่ เพศ การศึกษา อาชีพ
- คำถามเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ วิธีการเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ต สถานที่ที่ใช้ เวลาที่ใช้ ความถี่ในการใช้ และสิ่งที่ใช้ในอินเทอร์เน็ต

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการ และแรงจูงใจในการเข้ามาใช้อินเทอร์เน็ต แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

- 2.1 การสัมภาษณ์โดยการพูดคุยกัน ทั้งโดยตรงและการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์
- 2.2 การสัมภาษณ์ทางอินเทอร์เน็ต คือ การส่งคำถามผ่านทาง e-mail address ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากแบบสอบถาม (คล้ายกับการได้ตอบทางจดหมาย)

โดยทั้งสองกลุ่มมีแนวคำถาม คือ

- ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการก่อนการใช้อินเทอร์เน็ต
- ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ทำให้ตัดสินใจใช้อินเทอร์เน็ต
- ข้อมูลเกี่ยวกับการเริ่มต้นใช้อินเทอร์เน็ต
- ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต
- ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการใช้อินเทอร์เน็ต

3. การสังเกตการณ์ (Observation)

เป็นสังเกตพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่างว่าใช้งานในรูปแบบใด ใช้การสื่อสารในระดับใดบ้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แจกแบบสอบถามทั้งหมด 200 ชุด โดยแจกแบบสอบถามที่ชมรมอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงอายุ (OPPY Club) จำนวน 100 ชุด และกระจายแบบสอบถามไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่คาดว่าจะมีผู้ที่อายุ 45 ปีขึ้นไปใช้อินเทอร์เน็ต จำนวน 100 ชุด ใช้ระยะเวลาการแจกแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง กรกฎาคม 2544

2. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมา ได้ทำการติดต่อกลับไปโดยการส่ง e-mail ไปยัง e-mail address ของทุกคนที่ให้มาในแบบสอบถาม เพื่อขอสัมภาษณ์ สำหรับผู้ที่ไม่ได้ให้ e-mail address แต่ให้หมายเลขโทรศัพท์มา ได้โทรศัพท์เพื่อขอสัมภาษณ์ ส่วนผู้ที่ไม่ได้ให้ e-mail address หรือหมายเลขโทรศัพท์ ไม่สามารถทำการติดต่อได้ จึงไม่ได้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เวลาในการติดต่อกลับไปยังกลุ่มตัวอย่างระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง สิงหาคม 2544

3. ทำการสัมภาษณ์ทุกคนที่ยินดีให้ข้อมูล ในระหว่างเดือนกันยายน ถึง ธันวาคม 2544 จำนวนทั้งสิ้น 100 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยการพูดคุย 46 คน และสัมภาษณ์ทางอินเทอร์เน็ต 54 คน มีรายละเอียดดังนี้

การสัมภาษณ์โดยการพูดคุย มี 2 ลักษณะคือ

- การสัมภาษณ์แบบเห็นหน้าค่าตากัน จำนวน 18 คน โดยใช้วิธีการนัดหมายเวลาและสถานที่ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ใช้เวลาในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนประมาณครึ่งชั่วโมง ถึง 2 ชั่วโมง และทำการสัมภาษณ์เพียงครั้งเดียวให้ได้ข้อมูลครบถ้วน ใช้การเก็บข้อมูลโดยการบันทึกเทปวิทยุ และทำการถอดเทปในภายหลัง

- การสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ จำนวน 32 คน โดยการโทรศัพท์ไปยังหมายเลขโทรศัพท์ที่กลุ่มตัวอย่างให้ไว้ในแบบสอบถาม และทำการสัมภาษณ์ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนประมาณ 20 - 45 นาที ส่วนใหญ่สามารถให้ข้อมูลครบถ้วนภายในการสัมภาษณ์เพียงครั้งเดียว ส่วนบางคนที่ไม่สามารถให้ข้อมูลครบถ้วนภายในการสัมภาษณ์เพียงครั้งเดียวเนื่องจากติดธุระหรือมีเวลาจำกัด จึงได้ทำการติดต่อไป 2 - 3 ครั้ง จนได้ข้อมูลครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการ ใช้การเก็บข้อมูลโดยการจดบันทึกขณะพูดคุย และเรียบเรียงภายหลังการสัมภาษณ์ทันที

การสัมภาษณ์ทางอินเทอร์เน็ต

วิธีการสัมภาษณ์ทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 54 คน เริ่มจากการส่ง mail ไปยังกลุ่มตัวอย่างตาม e-mail address ที่กลุ่มตัวอย่างได้ให้มาในแบบสอบถาม เป็นการแนะนำตัวผู้วิจัย กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการขอสัมภาษณ์ และขอสัมภาษณ์ เมื่อได้รับการตอบกลับจากกลุ่มตัวอย่างว่ายินดีให้ข้อมูลผ่านทาง e-mail จึงส่งคำถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้รับคำตอบแล้วจะอ่านและพิจารณา ถ้ายังมีประเด็นที่ยังไม่ครบถ้วนหรือไม่ชัดเจน จะส่ง e-mail กลับไปซักถามจนกว่าจะได้คำตอบครบถ้วนตามประเด็นที่ศึกษา

การรับส่ง e-mail กับกลุ่มตัวอย่างใช้การส่ง e-mail จากผู้วิจัยไปยังกลุ่มตัวอย่างประมาณ 3 - 6 ครั้งต่อคน ซึ่งมีทั้งการส่งคำถามและการส่ง e-mail หรือ e-card แสดงความขอบคุณไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามเป็นอย่างดี การสัมภาษณ์โดยการรับส่ง e-mail กับกลุ่มตัวอย่าง จะใช้เวลาในการเก็บข้อมูลค่อนข้างมากกว่าวิธีการสัมภาษณ์โดยการพูดคุย เพราะขึ้นอยู่กับว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่เปิดเช็ค mail เป็นประจำหรือไม่ ถ้าไม่ได้เปิดเป็นประจำจะได้คำตอบแต่ละครั้งอาจใช้เวลาประมาณหนึ่งสัปดาห์ แต่เป็นการแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้การสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์ได้จริง

การสัมภาษณ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตใช้การเก็บข้อมูลโดยการพิมพ์ e-mail มารวบรวมไว้

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 100 คน มีอายุตั้งแต่ 45 ปี จนถึงอายุมากที่สุด ที่ได้มาเป็น ตัวอย่างคืออายุ 86 ปี

ลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด 100 คน มีดังนี้

1. ลักษณะเชิงประชากรแยกตามเพศ

ลักษณะเชิงประชากร	จำนวน (คน)
ชาย	44
หญิง	56

2. ลักษณะเชิงประชากรแยกตามวุฒิการศึกษา

ลักษณะเชิงประชากร	จำนวน (คน)
ต่ำกว่าปริญญาตรี	34
ปริญญาตรี	48
สูงกว่าปริญญาตรี	18

3. ลักษณะเชิงประชากรแยกตามลักษณะงาน *

ลักษณะเชิงประชากร	จำนวน (คน)
ลูกจ้าง	29
ธุรกิจส่วนตัว	33
ไม่ได้ทำงาน	38

*ลักษณะงาน ประกอบไปด้วย

ลูกจ้าง หมายถึง ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัท ซึ่งมีทั้งระดับพนักงานทั่วไป และระดับบริหาร

ธุรกิจส่วนตัว หมายถึง ผู้ที่ประกอบธุรกิจของตนเอง

ไม่ได้ทำงาน หมายถึง พ่อบ้าน แม่บ้าน ซึ่งมีทั้งผู้ที่เคยประกอบอาชีพมาก่อนแต่ตอนนี้ไม่ได้ประกอบอาชีพแล้ว (เกษียณ) และผู้ที่ไม่เคยประกอบอาชีพมาก่อน

ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด 100 คน มีดังนี้

ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต	จำนวน (คน)
ใช้เป็นประจำสม่ำเสมอ	
เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน	15
ใช้ในการทำงาน	10
ใช้เป็นประจำ	
เป็นงานอดิเรกยามว่าง	14
ตามความจำเป็นเฉพาะกิจ	23
ไม่ได้ใช้เป็นประจำ	
เป็นงานอดิเรก	30
เมื่อมีงานที่ต้องเกี่ยวข้อง	8

ใช้เป็นประจำสม่ำเสมอ แบ่งเป็น

- การใช้จนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน คือเป็นกิจวัตรประจำวันที่ต้องทำอย่างสม่ำเสมอ ขาดไม่ได้
- การใช้ในการทำงาน คือ ทำงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับการใช้อินเทอร์เน็ต

ใช้เป็นประจำ แบ่งเป็น

- การใช้เป็นงานอดิเรกยามว่าง คือเป็นงานอดิเรกที่เลือกทำเป็นอย่างแรกๆ เมื่อมีเวลาว่าง
- การใช้ตามความจำเป็นเฉพาะกิจ คือใช้เป็นประจำในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง เมื่อมีเรื่องที่ต้องใช้อินเทอร์เน็ตในช่วงเวลานั้น เมื่อไม่มีความจำเป็นก็ไม่ใช้

ไม่ได้ใช้เป็นประจำ แบ่งเป็น

- การใช้เป็นงานอดิเรก คือเป็นงานอดิเรกที่จะเลือกทำเป็นลำดับท้ายๆ หลังจากงานอดิเรกอื่นทำเป็นประจำ
- การใช้เมื่อมีงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งโดยปกติแล้วงานที่ทำไม่ได้เกี่ยวข้องกับการใช้อินเทอร์เน็ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ จึงแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 แบบ คือ

1. การวิเคราะห์เชิงสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการหาสถิติขั้นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณค่าร้อยละ และอธิบายผลที่ได้

2. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ผู้วิจัยจะเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยจะใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีในการวิเคราะห์ที่เสนอในบทที่ 2 มาช่วยในการวิเคราะห์ โดยทำการวิเคราะห์ในประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

บทที่ 4 ความต้องการและแรงจูงใจในการใช้อินเตอร์เน็ตของผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์

บทที่ 5 รูปแบบการใช้อินเตอร์เน็ตของผู้ที่เกิดก่อนยุคคอมพิวเตอร์